

Т. Г. ДЕРЕКА

tanyadyba@mail.ru

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,

Київський університет ім. Б. Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Проаналізовано акмеологічний підхід до неперервної професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання. Охарактеризовано особливості створення розвивально-освітнього середовища в сучасному вищому навчальному закладі (ВНЗ). Визначено параметри оцінки ефективності освітнього середовища та його складових. Запропоновано модель системи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору Київського університету імені Бориса Грінченка. Наведено результати SWOT-аналізу оцінки ефективних сторін діяльності і можливостей корегування слабких сторін діяльності освітнього акме-середовища кафедри фізичної культури та спортивної майстерності цього університету як випускової кафедри зі спеціальності «Фізичне виховання».

Ключові слова: акме-середовище; акмеологічний підхід; освітнє середовище; професійна підготовка; фізичне виховання; SWOT-аналіз.

Т. Г. ДЕРЕКА

tanyadyba@mail.ru

кандидат наук по физическому воспитанию и спорту, доцент,

Киевский университет им. Б. Гринченко

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ АКМЕОЛОГИЧЕСКОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Проанализирован акмеологический подход к непрерывной профессиональной подготовке будущих специалистов физического воспитания. Охарактеризованы особенности создания развивающей образовательной среды в современном вузе. Определены параметры оценки эффективности образовательной среды и его составляющих. Предложена модель системы педагогического взаимодействия субъектов образовательного пространства Киевского университета имени Бориса Гринченко. Приведены результаты SWOT-анализа оценки эффективных сторон деятельности и возможностей корректировки слабых сторон деятельности образовательной акме-среды кафедры физической культуры и спортивного мастерства указанного университета как выпускающей кафедры по специальности «Физическое воспитание».

Ключевые слова: акме-среда, акмеологический подход, образовательная среда, профессиональная подготовка, физическое воспитание, SWOT-анализ.

T. Dereka

tanyadyba@mail.ru

Candidate of Science of Physical Education and Sport (PhD), Associate Professor,

Kyiv Borys Hrinchenko University

PECULIARITIES OF DEVELOPMENT OF ACMEOLOGICAL ENVIRONMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTION

The article focuses on the analysis of an acmeological approach to continuous professional training of physical education specialists. The peculiarities of development of educational environment of higher education establishments are characterized. The parameters for the evaluation of the educational environment potential as well as its components are defined. A model of pedagogical

interactive system in Hrinchenko University educational space is given. The SWOT-analysis results of the strong and weak points of activities in the educational environment of the department of physical culture and sports (as key department for physical education) are presented.

Keywords: *acme-environment, acmeological approach, educational environment, training, professional training, physical education, SWOT-analysis.*

Стрімкий розвиток нинішнього інформаційного суспільства потребує фахівців, здатних постійно навчатися, вдосконалювати свої вміння, навички відповідно до вимог ринку праці. Ключове завдання кожного ВНЗ полягає у створенні умов для розвитку акме-компетентнісного потенціалу майбутнього фахівця, що має розкритися у процесі його професійної діяльності. В умовах жорсткої конкуренції на сучасному ринку праці постійне удосконалення фахової компетентності фахівця – це не тільки гарантія його зайнятості, а й можливість досягти акме-вершини професійної досконалості. Вихід на такий рівень можливий тоді, коли професійна компетентність досягає творчого рівня, стає інтегрованою якістю фахівця, що виявляється у його здатності вирішувати найскладніші професійні завдання у постійно змінюваних умовах.

Проблеми оптимізації освітнього простору ВНЗ висвітлені у дослідженнях В. Андрущенка, А. Верхоли, І. Волощука, В. Загвязинського, І. Зязюна, М. Євтуха, О. Мороза, В. Огнев'юка, В. Пехоти та ін. Неперервна професійна підготовка перебуває в центрі уваги сучасної педагогічної науки, про що свідчать праці С. Гончаренка, Я. Кульбашиної, Н. Ничкало, С. Сисоевої та інших вчених. Не менш актуальною є проблема освіти фахівців галузі фізичного виховання та спорту, яку вивчали Г. Арзютов, О. Демінський, А. Конох, Л. Сущенко, О. Тимошенко, Б. Шиян, Ю. Шкрєбтій та ін. Необхідність створення акмеологічного середовища розглянуто в роботах Н. Кузьміної [5], С. Вітвіцької [1], С. Мартиненко [6], В. Гладкової і С. Пожарського [2].

Відтак потреба суспільства у підготовці фахівців з високим рівнем особистої професійної культури, формуванні нової парадигми проблемно-орієнтованого професіоналізму та недостатня забезпеченість вищої школи відповідним навчально-методичним комплексом, спрямованим на досягнення очікуваних результатів, зумовило дослідження особливостей формування акмеологічного освітнього середовища ВНЗ.

Механізми та результати впливу макро-, мезо- і мікросоціумів (держава, суспільство; навчальний і трудовий колективи; сім'я) та природних умов на людину простежує акмеологія, вирішуючи при цьому завдання розробки такої стратегії організації її життя, реалізація якої дозволила б їй оптимально об'єктивувати себе на ступені зрілості. Акмеологічний підхід до неперервної професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання передбачає створення розвивально-освітнього середовища у ВНЗ [3, с. 56].

Метою статті є визначення впливу акмеологічного середовища ВНЗ на формування компонентів акмеологічної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання в процесі неперервної професійної підготовки.

Сучасна акмеологія, на думку Н. Кузьміної, – це галузь наукового знання, комплекс наукових дисциплін, об'єктом вивчення яких є людина у динаміці самоактуалізації її творчого потенціалу, саморозвитку, самовдосконалення, самовизначення у різних життєвих сферах, самостійній професійній діяльності, системі підвищення кваліфікації [5, с. 16]. Предметом акмеології є закономірності, умови, фактори та стимули самореалізації творчого потенціалу людини впродовж її життєвого шляху, розвиток творчої готовності до майбутньої діяльності, досягнення вершин життя та професіоналізму в обраній спеціальності. Заслуговує на увагу концепція акмеологічного розвитку професіонала, що має дві площини виявлення системи поглядів: змістову і структурно-процесуальну [2, с. 245]. При цьому змістовно розвиток суб'єкта праці до рівня фахівця розглядається в контексті загального розширення суб'єктного простору особистості, її професійного і морального «збагачення». Процесуальний розвиток суб'єкта праці до рівня професіонала розглядається з системних позицій: в зв'язку з розвитком підсистем професіоналізму особистості й діяльності, нормативної регуляції, мотивації на саморозвиток та професійне досягнення, рефлексивну самоорганізацію розкриття творчого потенціалу особистості. Професіоналізм особистості досягається в процесі і в результаті розвитку здібностей, особистісно ділових та професійно важливих якостей, акмеологічних

інваріантів професіоналізму, рефлексивної організації, культури, творчого потенціалу, а також за наявності сильної й адекватної мотивації самоздійснення. Провідну роль у формуванні особистості майбутнього фахівця, його професійної компетентності та здатності навчатися впродовж життя є акмеологічно спрямоване освітнє середовище ВНЗ. Таку думку обґрунтовує В. Огнев'юк [7, с. 6].

О. Ярошинська визначає освітнє середовище ВНЗ як сукупність умов, що впливають на цілеспрямовану взаємодію суб'єктів освіти і забезпечують ефективне функціонування форм, методів та засобів освітнього процесу з метою досягнення цілей його суб'єктів [8, с. 476]. Освітнім середовищем С. Вітвицька називає спеціально створене предметне і соціокультурне оточення особистості, яке включає різні види умов і засобів здобуття освіти, способи забезпечення продуктивної діяльності [1, с. 78]. В. Гладкова і С. Пожарський зазначають, що акмеологічне освітнє середовище – це професійна зрілість викладачів, зовнішні та внутрішні умови й фактори впливу на формування майбутнього фахівця [2, с. 276]. На думку дослідників, акмеологічні умови – це насамперед стан суспільства, стан освіти (зокрема, середньої та вищої), навчально-виховний процес у ВНЗ та його якісне забезпечення, інтегрований освітній простір (школа – коледж – ВНЗ), внутрішній потенціал суб'єктів навчального процесу.

Акмеологічні фактори можуть як сприяти, так і перешкоджати досягненню вершин діяльності. Н. Кузьміна визначає три їхні види: об'єктивні (пов'язані з реальною системою і послідовністю дій, що спрямовані на досягнення визначеного результату); суб'єктивні (мотиви, здібності, спрямованість); об'єктивно-суб'єктивні (пов'язані з організацією освітньо-професійного середовища, професіоналізмом викладачів, якістю педагогічного менеджменту ВНЗ) [5, с. 16].

Інтегруючи і поєднуючи акмеологічний та компетентнісний підходи у підготовці майбутнього фахівця фізичного виховання, потрібно спрямувати зусилля ВНЗ для вирішення наступних завдань: забезпечення впровадження концепції акмеологічного навчання, основою якої є реалізація індивідуальної навчальної траєкторії студента; здійснення психолого-акмеологічної підтримки майбутніх професіоналів (тренінги, консультування); створення педагогічних умов, що забезпечують відповідність професійного типу особистості обраній спеціальності й дозволяють розробити індивідуальні траєкторії розвитку (за сукупністю ціннісних, мотиваційних та інших компонентів); розроблення моделі й алгоритмів оптимальної організації професійної підготовки; впровадження акмеограм особистісно професійного зростання студента. Удосконалення навчального процесу на акмеологічно-компетентнісних засадах передбачає щонайменше чотири магістральні шляхи розвитку суб'єкта навчання – студента, кожний з яких відповідає методологічному принципу його вивчення і спрямований на досягнення найвищих результатів: індивід; особистість; суб'єкт діяльності праці; індивідуальність [7, с. 8].

Однією з найважливіших акмеологічних компетентнісних умов формування майбутнього фахівця є комунікативне середовище ВНЗ, в якому відбувається зміна суб'єктивних оцінок викладача і студента, поліпшується взаємне оцінювання. Саме ціннісно-нормативна система взаємин між ними забезпечує можливість продуктивної педагогічної взаємодії, сприяє формуванню базових компонентів особистісної зрілості – таких, як відповідальність, толерантність, саморозвиток та «інтегративний компонент», що «охоплює всі попередні й одночасно присутній у кожному з них» [5, с. 15]. Це стосується позитивного мислення і позитивного ставлення до світу.

Сучасний стан розвитку суспільства та вищої освіти вимагає визначення оптимальних засобів створення акмесередовища у ВНЗ, «переходу від одновимірної до багатовимірної людини (навчання стає мистецтвом, яке сприяє прагненню особистості до саморозвитку)», зміст якого забезпечував би набуття студентами позитивного соціального досвіду, сприяв вирішенню особистісних і суспільних проблем, розкриттю потенціальних можливостей, духовному розвитку особистості [7, с. 9].

Проведений С. Мартиненко аналіз психолого-педагогічних досліджень, практики діяльності українських ВНЗ, зокрема Київського університету імені Бориса Грінченка, дав змогу дослідниці розширити сутність і зміст поняття «педагогічна взаємодія суб'єктів освітнього простору», в основу якого покладено систему різноманітних форм, методів, прийомів і засобів, спрямованих на вироблення тісної співпраці педагогів та студентів [6, с. 215]. Основним результатом взаємодії, на думку авторки, є формування активної громадянської позиції, соціальної та академічної мобільності, лідерства-служіння, корпоративної культури, професійної компетентності.

Отож, прикметною ознакою діяльності вказаного університету є місія, спрямована на реалізацію системи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього простору, формування акмесередовища, що передбачає: створення єдиної університетської родини; зміцнення корпоративної культури; започаткування нових університетських традицій; формування студентського товариства, заснованого на дружніх взаєминах і підтримці; орієнтація викладачів на всебічний, універсально-цілісний розвиток особистості; поєднання індивідуальних і колективних творчих справ, залучення студентів до управління освітнім процесом у ВНЗ; стимулювання їх до розроблення та реалізації інноваційних і соціальних проєктів; формування соціальної та академічної мобільності, національної гідності та правової свідомості; поєднання суб'єкт-суб'єктного, діяльнісного й акмеологічного підходів, що забезпечують умови для посилення взаємодії університету як відкритої системи і соціально-педагогічного середовища. Відтак акмеологічно спрямоване освітнє середовище ВНЗ є головною акмеологічною умовою формування компонентів акмеологічної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання у процесі неперервної професійної підготовки.

Завданням професійної підготовки є формування компетентного фахівця, здатного до постійного системного узагальнення світового та вітчизняного досвіду, інноваційного пошуку шляхів самореалізації в умовах неперервних змін швидкоплинного інформаційного суспільства [10]. Провідними сутнісними характеристиками професійної підготовки нині стають неперервність набуття знань, фахова компетентність та ціннісне ставлення до власного фізичного стану і здоров'я нації загалом.

Однією з першочергових проблем сучасності є формування акмеологічної компетентності фахівця як гармонійної особистості з високим рівнем розвитку духовних, інтелектуальних та фізичних здібностей. Провідною концептуальною ідеєю нашого дослідження є положення про те, що в умовах швидкозмінного світу, інформатизації всіх сфер суспільства, зміни сутності і значення освіти для людини, зростання актуальності збереження здоров'я людини як суспільної цінності вагомим значення набуває неперервна професійна освіта та особистісний розвиток фахівців фізичного виховання, його мотивованості і здатності у досягненні власного професійного «акме». Оскільки акмеологічна компетентність формується на всіх рівнях вищої освіти та поглиблюється на освітньо-науковому рівні й характеризує фахівця як професіонала, здатного планувати свій неперервний розвиток з постійним ускладненням завдань, зростанням рівня досягнень відповідно до потреб та змін суспільства, тенденцій розвитку фахової галузі. Вважаємо, що фахівець зі сформованою акмеологічною компетентністю в процесі неперервної професійної підготовки у ВНЗ, надалі буде здатним до вирішення завдань та проблем різного рівня складності, постійного самовдосконалення та самореалізації у професійній діяльності. Авторська концепція неперервної професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання на засадах акмеології реалізується в процесі навчання у ВНЗ та спрямована на формування акмеологічної компетентності на всіх рівнях вищої фізкультурної освіти. Акценти у формуванні такої компетентності у зазначеному процесі зміщуються від короткого циклу вищої освіти до бакалаврського та магістерського циклів.

На початковому рівні вищої освіти у майбутніх фахівців фізичного виховання переважно формується акме-мотиваційна компонента акмеологічної компетентності як сукупність спонукань та умов, що детермінують, активують, спрямовують і регулюють акмеологічно орієнтований саморозвиток фахівця. На бакалаврському рівні вищої освіти у студентів акцент зміщується на формування когнітивної компоненти акмеологічної компетентності під час вивчення навчальних дисциплін гуманітарного, соціально-економічного, природничо-наукового, професійного та практичного циклів професійної підготовки [4, с. 17]. На магістерському рівні вищої освіти професійна підготовка акцентується на формуванні діяльнісної компоненти акмеологічної компетентності в самостійній та науково-дослідній роботі студентів. Під час неперервної підготовки фахівців фізичного виховання на засадах акмеології акме-якості особистості вдосконалюються на всіх рівнях освіти та сприяють прояву її активності в процесі професійного становлення та постійного самовдосконалення й саморозвитку.

З метою визначення ефективності формування освітнього середовища Київського університету імені Бориса Грінченка та безпосередньо його кафедри фізичного виховання та спортивної майстерності, яка здійснює професійну підготовку майбутніх фахівців фізичного

виховання, ми провели SWOT-аналіз для оцінки ефективних сторін діяльності і можливостей коректування слабких сторін, тобто визначили зовнішні і внутрішні фактори.

Питання застосування методу SWOT-аналізу та побудови матриці рішень досліджували Л. В. Балабанова, Дж. Вествуд, П. Дойль, Н. Куденко й інші вчені [9, с. 14]. Головною метою проведення цього аналізу є отримання достовірних даних про можливості та загрози розвитку.

Сильними складовими освітнього простору університету та кафедри є: відповідна педагогічна кваліфікація фахівців, які забезпечують професійну підготовку студентів спеціальності «фізичне виховання»; дружнє, робоче налаштування колективу кафедри; ентузіазм, відповідальність та постійне самовдосконалення співробітників кафедри.

Також визначено слабкі сторони процесу освіти в університеті: недостатній матеріальний стимул працівників; не мотивовані до професійного зростання молоді фахівці; відсутність ефективної системи професійного відбору абітурієнтів до педагогічної роботи.

У результаті проведеного SWOT-аналізу визначено можливі шляхи зміни системи освіти за напрямом підготовки «Фізичне виховання»: гарантія та забезпечення роботою випускників за фахом з відповідною оплатою праці; створення умов для підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукових та інформаційних технологій; достатня матеріально-технічна база; тісна співпраця з дитячо-юнацькими спортивними школами, спеціалізованими навчальними закладами спортивного профілю; вища професійна майстерність.

Загрозою для існуючої системи освіти за напрямом підготовки «Фізичне виховання» є: відставання від світових стандартів ресурсного забезпечення галузі; невисока престижність професій в галузі фізичної культури і виховання; низький рівень матеріального заохочення працівників бюджетного сектора галузі «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини».

Акмеологічним результатом професійної підготовки є готовність фахівця до саморозвитку у професійному середовищі та продуктивної діяльності, сформована акмеологічна компетентність. Проведення SWOT-аналізу має важливе значення для здійснення стратегічного планування. Він дозволяє систематизувати проблемні ситуації, краще розуміти структуру ресурсів, на які потрібно опиратися в удосконаленні діяльності та розвитку спеціальності на перспективу, відстежувати загальний стан зовнішнього середовища, використовувати нові потенційні можливості, вибирати оптимальну дорогу розвитку і уникати небезпек, приймати зважені рішення щодо професійного розвитку, оскільки вони впливають на конкурентоспроможність фахівців на ринку праці.

Перспективи подальших наукових розвідок полягатимуть у визначенні критеріїв сформованості компонентів акмеологічної компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання в процесі неперервної професійної підготовки на засадах акмеології у ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С. С. Підготовка магістрів освіти до інноваційної діяльності: акмеологічний підхід. / С. С. Вітвицька // Проблеми освіти: збірник наукових праць. Вип. 84. – Житомир; К., 2015. – С. 77–81.
2. Гладкова В. М. Основи акмеології: підручник / В. М. Гладкова, С. Д. Пожарський. – Львів: Новий Світ–2000, 2011. – 320 с.
3. Дерєка Т. Г. Формування акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання в процесі неперервної професійної освіти / Т. Г. Дерєка // Науковий вісник Донбасу. – 2015. – № 4 – С. 54–62.
4. Диба Т. Г. Сучасні аспекти формування змісту неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання / Т. Г. Диба // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2015. – № 5–6 – С. 16–21.
5. Кузьмина Н. В. Фундаментальная акмеология как важнейший ресурс процесса повышения продуктивности образования / Н. В. Кузьмина // Проблеми освіти: збірник наукових праць. Вип. 84. – Житомир; К., 2015. – С. 14–20.
6. Мартиненко С. М. Педагогічна взаємодія суб'єктів освітнього простору в акмесередовищі вищого навчального закладу / С. М. Мартиненко // Проблеми освіти: збірник наукових праць. Вип. 84. – Житомир; К., 2015. – С. 214–218.
7. Огнев'юк В. О. Розвиток в університетській освіті акме-компетентнісного потенціалу майбутнього фахівця / В. О. Огнев'юк // Акмеологія – наука XXI століття: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 17–18 лютого 2011 р. – К., 2011. – С. 6–9.
8. Ярошинська О. О. Особливості сприймання студентами освітнього середовища професійної підготовки в умовах інтеграції до європейського освітнього простору / О. О. Ярошинська //

- Гуманітарний вісник. Додаток 1 до Вип. 27. Т. 6. Тематичний випуск «Вища освіта в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – Гнозис, 2012. – С. 475–482.
9. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: навч. посібник / за ред. Л. В. Балабанової. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 301 с.
  10. Quennerstedt M., Larsson H. Learning movement cultures in physical education practice / M. Quennerstedt, H. Larsson // Sport, Education and Society. – Published online: 21 Jan 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13573322.2014.994490#>.

REFERENCES

1. Vitvycjka S. S. Pidghotovka maghistriv osvity do innovacijnoji dijajlnosti: akmeologhichnyj pidkhid [Preparation of education masters to innovation activity: acmeological approach]. / Problemy osvity: zbirnyk naukovykh pracj. – Vyp. 84. – Zhytomyr – Kyjiv, 2015. S. 77-81.
2. Ghladkova V. M. Osnovy akmeologhiji [Acmeology basises]: Pidruchnyk / V. M. Ghladkova, S. D. Pozharskyj. – Ljviv: Novyj Svit-2000, 2011. – 320 s.
3. Dereka T. Gh. Formuvannja akmeologhichnoji kompetentnosti fakhivciv fizychnogho vykhovannja v procesi neperervnoji profesijnoji osvity [The physical education specialists' acmeological competence formation in the process of continuous professional education] / Naukovyj Visnyk Donbasu, 2015. – # 4 – S. 54-62.
4. Dyba T. Gh. Suchasni aspekty formuvannja zmistu neperervnoji profesijnoji pidghotovky fakhivciv fizychnogho vykhovannja [The modern aspects of contents of lifelong physical education specialists' training development] / Pedagoghichnyj proces: teorija i praktyka, 2015. – #5–6 – S. 16–21.
5. Kuz'mina N. V. Fundamental'naja akmeologija kak vazhnejshij resurs processa povyshenija produktivnosti obrazovanija [The fundamental acmeology as a crucial resource of education process productivity increasing] / Problemi osvity: zbirnyk naukovykh pracj. – Vip. 84. – Zhitomir – Kiïv, 2015. S. – 14–20.
6. Martynenko S. M. Pedagoghichna vzajemodija sub'ektiv osvitnjogho prostoru v akmeseredovyshhi vyshhogho navchaljnogho zakladu [The pedagogical interaction of educational environment subjects in higher education institution acmeo-surroundings] / Problemy osvity: zbirnyk naukovykh pracj. – Vyp. 84. – Zhytomyr – Kyjiv, 2015. S. 214–218.
7. Oghnev'juk V. O. Rozvytok v universytets'kij osviti akme-kompetentnisnogho potencialu majbutnjogho fakhivcja [Development of future professional acme-competence potential in university education] / Akmeologhija – nauka KhKhI stolittja. Materialy III Mizhnarodnoji naukovo-praktyčnoji konferenciji, 17-18 ljutogho 2011 roku. – Kyjiv, 2011. – S. 6–9.
8. Jaroshynsjka O. O. Osoblyvosti sprjmannja studentamy osvitnjogho seredovyshha profesijnoji pidghotovky v umovakh integraciji do jevropijskogho osvitnjogho prostoru [The features of students' perception of professional training educational environment in terms of integration into the European educational space] // Ghumanitarnyj visnyk. – Dodatok 1 do Vyp. 27. T.6. Tematychnyj vypusk «Vyshha osvita v Ukraini v konteksti integraciji do jevropijskogho prostoru» – Ghnozys, 2012. – S. 475–482.
9. SWOT-analiz – osnova formuvannja marketynghovykh strategij: Navchaljnyj posibnyk [SWOT-analysis as basis of marketing strategies] / Za red. L. V. Balabanovoji. – 2-ghe vyd., vypr. i dop. – K.: Znannja, 2005. – 301 s.
10. Quennerstedt M., Larsson H. Learning movement cultures in physical education practice [Електронний ресурс] / M. Quennerstedt, H. Larsson // Sport, Education and Society. – Published online: 21 Jan 2015. – DOI: 10.1080/13573322.2014.994490. – Режим доступу: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13573322.2014.994490#>

УДК 796 (091)

В. І. НАУМЧУК

v_i_n_69@mail.ru

кандидат педагогічних наук, доцент,

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

РОЗВИТОК ІГРОВОГО ФЕНОМЕНА В ЕПОХУ НОВОГО ЧАСУ І ПРОСВІТНИЦТВА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Обґрунтовано необхідність вивчення ігрового феномену в часовому просторі. Розкрито основні погляди мислителів щодо феномену гри в епоху Нового часу і Просвітництва. З'ясовано, що ігровий феномен відображає складне й багатогранне явище, яке пізнається людиною через